

Posudek oponenta
na disertační práci Mgr. Davida Kohouta na téma
Právněhistorické aspekty trestání nacistických zločinců na pozadí procesu
s Adolfem Eichmannem

Autor zpracoval téma, které náleží k důležitým tématům právních dějin i právní filozofie, avšak nebylo o něm dosud v české literatuře z právněhistorického pohledu důkladně pojednáno. Předkládaná disertační práce tedy představuje nepochybně novátorský čin.

Jde o téma velice obtížné, jak pokud jde o použitou literaturu, tak teoretické znalosti a celkový historický přehled a zkušenost. Vzhledem k širokému záběru a poměrně dlouhému zkoumanému období je její zpracování i dosti náročné na jazykové znalosti a komparaci. Vyžaduje zkoumání literatury a pramenů, které byly publikovány z velké části v cizích jazycích.

Autor splnil cíl své práce, který je určen jejím zadáním. Práci, o rozsahu 226 stran čistého textu, obsahující 857 poznámek pod čarou, rozdělil logicky do osmi kapitol. Zvolil přehledný chronologický postup.

V úvodu, v první kapitole, autor předestírá časový a obsahový rámec zkoumané problematiky.

Je správné, že své zkoumání dále nezačíná až obdobím druhé světové války resp. procesy, které probíhaly po bezpodmínečné kapitulaci Německa 8. května 1945, ale popisuje rovněž předcházející vývoj. Připomíná haagské úmluvy z let 1899 a 1907, upravující zásady válečného práva. Popisuje i neúspěšné stíhání zločinů spáchaných Němci a Turky během první světové války. Během jejich stíhání totiž došlo k vytvoření mnohých pojmů i skutkových podstat, použitých při pozdějším stíhání nacistických zločinců, jak autor dokládá ve druhé kapitole.

Ve třetí kapitole autor vhodným způsobem zkoumá předpoklady pro vytvoření Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku.

Ve čtvrté kapitole popisuje následný proces s hlavními nacistickými zločinci před tímto tribunálem. Analyzuje zde dosti podrobně právní podklad pro tento proces, kterým je Charta Mezinárodního vojenského tribunálu, i vynesený rozsudek.

Pátá kapitola se týká procesů s nacistickými zločinci před spojeneckými tribunály v americké, sovětské, francouzské a britské okupační zóně po druhé světové válce, jejichž právním základem byl Zákon kontrolní rady č. 10, o potrestání osob vinných válečnými zločiny, zločiny proti míru a proti lidskosti ze dne 20. prosince 1945.

Další, šestá kapitola je nazvána „Právní postih nacistických zločinů před národními soudy v Německu a Rakousku v prvních poválečných letech pod vlivem mezinárodního práva trestního“. Je třeba vyzdvihnout, že autor zařadil zvláštní kapitolu pro stíhání zločinců na základě norem mezinárodního práva trestního. A přivítat i skutečnost, že pojednal o těchto dvou zemích, v nichž byl počet nacistických zločinců zdaleka největší. Při zpracovávání období těsně po druhé světové měl ovšem autor poukázat i na procesy v jiných státech, kde byli nacističtí zločinci rovněž potrestáni (např. K. H. Frank v Československu).

Rozsáhlá sedmá kapitola je věnována právněhistorickým aspektům stíhání nacistických zločinců od konce padesátých let 20. století. Autor sem zařadil rozsáhlé pojednání o procesu s Adolfem Eichmannem v Jeruzalémě v letech 1960–1962. Splnil tak další část zadání své disertační práce a popsal brilantně vedený proces, na jehož konci byla prosazena spravedlnost.

Druhá část sedmé kapitoly disertační práce se týká trestního stíhání nacistických zločinců v Německu a Rakousku na základě trestních předpisů těchto států v období od konce 50. let. Samostatné pojednání této materie je vhodné vzhledem k její jak časové, tak věcné odlišnosti.

V Závěru autor shrnul přehledným způsobem výsledky své práce.

Disertační práce obsahuje rozsáhlý seznam pramenů, který zahrnuje i seznam použité literatury, což mělo být pro přehlednost odlišeno. Použité prameny a literatura, převážně v angličtině a němčině, byly použity v úctyhodném rozsahu. Pokud jde o literaturu v češtině, měl autor ještě použít do češtiny přeložené paměti Simona Wiesenthala s názvem *Spravedlnost, nikoli pomstu*, nakl. Sfinga, Ostrava, 1994.

Za určitý nedostatek lze považovat časté používání zkratk, zejména jednotlivých cizích právních předpisů. Pro čtenáře to činí práci méně přístupnou. Autor se tomu snaží čelit připojením seznamu zkratk na konci své disertace.

Z hlediska stylistického je práce dobře zpracována, jen na několika málo místech pronikly do textu hovorové obraty. Na některých místech v práci autor častěji opakuje své myšlenky, což do určité míry snižuje čtivost textu.

Celkově lze říci, že předkládaná práce splňuje náležitosti, které jsou na disertační práci kladeny, a proto ji doporučuji k úspěšné obhajobě.

V Praze 30. 8. 2013

Doc. JUDr. Záboj Horák, Ph.D.